

Glogier, Marek

Działalność Komisji Prasoznawczej Oddziału PAN w Krakowie w latach 1996-1998

Rocznik Historii Prasy Polskiej 2/1(3), 205-207

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Marek
GLOGIER

**Działalność Komisji
Prasoznawczej Oddziału PAN
w Krakowie w latach 1996-1998**

(Activities of the Commission of Press Research
of the PAN [Polish Academy of Sciences]
Branch in Cracow in 1996-1998)

Powstała w 1973 r. Komisja Prasoznawcza jest jedyną tego typu Komisją PAN w Polsce. Jej prace w kolejnej kadencji — od stycznia 1996 r. do grudnia 1998 r. — organizował zarząd w składzie: przewodniczący — prof. zw. dr hab. Jerzy Jarowiecki, wiceprzewodniczący — prof. zw. dr hab. Wiesław Bieńkowski, sekretarz naukowy — dr hab. Krzysztof Woźniakowski, członek zarządu — dr Sylwester Dziki. Sekretarzem technicznym był mgr Marek Glogier. Dwudziestojednoosobowy skład komisji tworzyli uczeni z Krakowa, Kielc, Katowic, Rzeszowa i Warszawy — w równej mierze zajmujący się historią prasy dawnej, jak i problematyką prasy współczesnej.

W kończącej się kadencji zorganizowano 27 otwartych dla publiczności i ogłaszanych w prasie codziennej, zebrań naukowych w gościnnych salach Polskiej Akademii Umiejętności. Podobnie jak w poprzedniej kadencji (w latach 1993-1995), promowano młodych pracowników nauki, dopuszczając do wygłaszania referatów sześć osób z tytułem magistra. Do przedstawiania wyników badań prasoznawczych zapraszano także licznych sympatyków oraz uczonych, będących nieformalnymi współpracownikami komisji, co powodowane jest faktem limitowania jej składu (aktualny limit zalecony przez Prezydium PAN w Krakowie wynosi 20 członków).

Łącznie we wszystkich posiedzeniach naukowych wzięło udział 517 osób, które miały okazję wysłuchać 30 referatów i uczestniczyć w dyskusjach (czasami dłuższych niż wystąpienia samych referentów). Ogółem wystąpiło 23 autorów, z czego 5 osób dwu- lub trzykrotnie. 17 wystąpień poświęcono problematyce czasopiśmiennictwa polskiego do roku 1945, 13 wystąpień dotyczyło prasy lat dziewięćdziesiątych. Całość wystąpień odnosiła się do 8 pól badawczych, i tak:

I. Dużym zainteresowaniem referentów cieszyły się analizy wartości treści. W ramach tego pola badawczego przedstawiono następujące referaty: dr Jerzy Seniów: *Elementy religii katolickiej w ideologii czasopism konspiracyjnych Narodowej Demokracji 1940–1945*, prof. Franciszek Adamski: *Obraz Kościoła w „Gazecie Wyborczej”*, prof. Irena Socha: *Program edukacyjno-wychowawczy śląskiego „Katolika” (do roku 1918)*, dr hab. Henryka Kramarz: *Założenia ideowo-wychowawcze „Eleusis” 1903–1912*, prof. Henryk Żaliński: *Wizja przyszłej Polski w prasie Wielkiej Emigracji*, prof. Wiesław Bieńkowski: *Dziennikarze polscy w 10 tomach „Austriackiego leksykonu biograficznego” 1815–1950*, prof. Jerzy Jarowiecki: *Problem holocaustu w polskiej prasie konspiracyjnej 1939–1945*, mgr Paweł Płaneta: *Pierwsza tura kampanii prezydenckiej w prasie polskiej 1995 r. na podstawie 9 wybranych dzienników*.

II. Najczęstsza frekwencja tematów związana była z typologią prasy i syntezami poszczególnych grup periodyków. Czasopismom naukowym okresu międzywojennego trzykrotnie uwagę poświęciła dr Grażyna Wrona, prezentując krakowskie pisma społeczne i humanistyczne oraz filologiczne i techniczne w Polsce lat 1918–1939.

Prasie lokalnej poświęcono 4 wystąpienia: mgr Włodzimierz Chorążki: *Mapa mediów lokalnych w Polsce (stan aktualny)*, mgr Władysław Kolasa: *Panorama prasy krakowskiej w 1996 r.*, mgr Jacek Lachendro: *Prasa województwa krakowskiego w okresie międzywojennym*, dr hab. Tomasz Mielczarek: *Prasa częstochowska 1769–1996*. Prasą dziecięcą zajął się prof. Jerzy Jarowiecki: *Nurty, tendencje i zmiany w prasie dla dzieci i młodzieży po roku 1989*. Prasę kobiecą omówiła dr Zofia Sokół: *Czasopisma organizacji kobiecych w Polsce po 1989 r.* Jedną z grup prasy religijnej przedstawił mgr Marek Glogier: *Periodyki współczesnych nurtów antysoborowych w Polsce*. Kwestię publikacji masońskich ukazał mgr Bogumił Woźniakowski w referacie pt. *Przyczynek do dziejów polskiego czasopiśmiennictwa wolnomularskiego*.

III. Monograficzną stroną określonych tytułów prasowych zajęło się 3 referentów: dr hab. Czesław Brzoza: *Narodziny „Nowego Dziennika” — organu syjonistów krakowskich*, dr Jerzy Seniów: *Oblicze ideowe i funkcja kulturalna „Gazety Polskiej” 1929–1939*, mgr Maria Pułczyńska: *Geneza dziecięcego czasopisma „Życie Dyliniarni”*.

IV. Historii prasy okresu dwudziestolecia międzywojennego, w szczególności specyficznej problematyce tegoż okresu, uwagę dwukroć poświęcił dr hab. Andrzej Notkowski: 1. *Propaganda Rosji Sowieckiej w wojnie z Polską 1919–1920 r.*, 2. *Próba porównania systemów prasowych głównych ugrupowań politycznych Drugiej Rzeczypospolitej*.

V. Wciąż słabo znanym „zjawiskom prasowym” okresu II wojny światowej swe wystąpienia poświęcili: prof. Jerzy Jarowiecki: *Prasa konspiracyjna we Lwowie w latach 1941–1944*, dr hab. Krzysztof Woźniakowski: *Hitlerowska prasa dla polskich robotników przymusowych w Rzeszy („Pod stropem” 1943–1944 i „Wiadomości polskie” 1944–1945)*.

VI. Problematykę teorii mediów i ich transformacji podejmowali: prof. Walery Pisarek: *O pojęciu globalizacji mediów*, dr hab. Tomasz Mielczarek: *Środki komunikowania masowego w Polsce 1989–1997*.

VII. Recepcją prasy polskiej zajął się dr Ryszard Filas: *Zmiany w czytelnictwie czasopism 1994–1995 (główne tendencje)*.

VIII. Niezbyt często pojawiającą się problematykę z zakresu prawa prasowego zawierało wystąpienie dr hab. Izabeli Dobosz: *Dostęp do prasy w świetle przepisów nowego Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 XI 1995 r.* (Dz. U. nr 132 poz. 642). Komentarz dotyczył kwestii umocowania prawnego rzeczników prasowych i ich uprawnień.

Nadmienić należy, iż streszczenia powyższych referatów zamieszczone zostały w półroczniku *Sprawozdania z posiedzeń komisji naukowych PAN Oddział w Krakowie* t. XL (1996), z. 1, 2, t. XLI (1997), z. 1, 2, t. XLII z. 1, 2 (1998 — w druku). Ponadto część wystąpień pojawiać się będzie sukcesywnie, w pełnym ich brzmieniu, na łamach „Rocznika Historii Prasy Polskiej”.

Za niewątpliwy sukces zarząd uznaje fakt utworzenia organu komisji, czyli „Rocznika Historii Prasy Polskiej”. W dalszej perspektywie „Rocznik” będzie ukazywał się w postaci zeszytów kwartalnych.